Мілагучнае, звонкае, спеўнае слова

ВЕРАС

gazeta@veras.f2s.com **Выданне Віцебскай суполкі моладзі "ВЕРАС"** №3 красавік 2000г.

Дзень Волі на Беларусі

Небывалай колькасьцю арыштаваных сустрэў Менск 82-ю гадавіну абвяшчэньня БНР (Беларускай Народнай Рэспублікі).

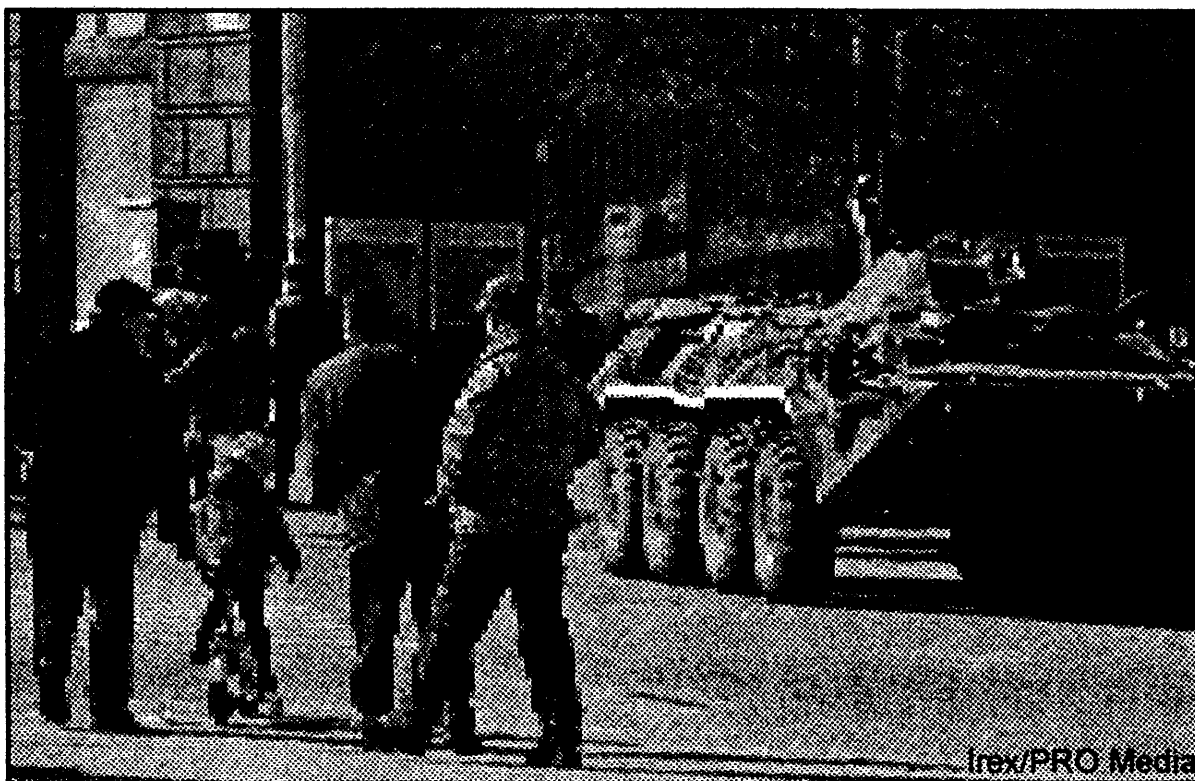
Ужо зь дзесятай гадзіны раніцы сталіца Беларусі патрулявалася 7 бронетранспарцёрамі з расчахлёнымі кулямётамі, некалькімі вадамётамі, неверагоднай колькасьцю міліцыянтаў і вайскоўцамі з сабакамі. У гэты дзень павінен быў адбыцца мітынг, прысьвечаны 82-й гадавіне абвяшчэньня БНР. Да ашняга моманту арганізатары мітынгу ня ведалі, ці ўлады дазволяць правядзеньне сьвята.

Апошняя акцыя апазыцыі "Марш свабоды ІІ", якая прайшла 15 сакавіка без адзінага парушэньня заканадаўства з боку арганізатараў і сабрала больш за 20 тысячаў удзельнікаў, была жорстка раскрытыкаваная праз дзяржаўныя мас-медыя. Наступным крокам стала забарона правядзеньня ў Менску любых вулічных акцыяў, арганізаваных апазыцыяй. Аднак пазьней менгарвыканкам дазволіў правядзеньне сьвяточнага мітынгу на пл. Бангалор. Ня кожны карэнны менчук ведае, дзе знаходзіцца такая плошча.

Мяркуемае мейсца збору ўдзельнікаў мітынгу - плошча Якуба Коласа - была заблакаваная ўжо аб 11 гадзіне войскамі спэцыяльнага прызначэньня ў поўнай экіпіроўцы. Сам кардон пачынаўся каля пл. Перамогі і заканчваўся Акацэміяй спартовага выхаваньня. А 11.30 пачаліся першыя затрыманьні. Арыштоўвалі ўсіх, хто меў альбо мог мець хоць нейкае дачыненьне да заплянаванай апазыцыяй акцыі. Падчас арыштаў людзей зьбівалі дубінкамі, гвалтам закідвалі ў спэцыяльна падагнаныя машыны. Затрыманьні праходзілі па ўсёй цэнтральнай частцы Менску.

Заблакаваным стаў уваход у сядзібу БНФ "Адраджэньне" па вул. Варвашэні. Спачатку памяшканне атакавала група АМАП, аднак, ня здолеўшы ўзяць "аб'ект" штурмам, пачала арыштоўваць любога, хто праходзіў у гэтым раёне вул. Варвашэні. У гэтым мейсцы быў арыштаваны дэпутат польскага Сейму, фракцыя AWS Марыюш Каміньскі (Marjusz Kaminski), здымачная група ТВЦ,10 грамадзянаў Польшчы, больш за 40 грамадзянаў Беларусі. Усе яны знаходзіліся пад арыштам у памяшканьні спартовай залі войскаў МУС (Белполк).

Асабліва жорсткія пагромы адбыліся на самой пл. Я. Коласа. рам было затрымана больш за 200 чалавек, журналісты першага каналу польскага тэлебачаньня, НТВ, ОРТ, РТР, Радыё "Свабода", беларускіх і замежных выданьняў - усяго больш за 30 чал. Пры затрыманьнях былі спробы пашкодзіць апаратуру. Напрыклад, у аператара польскага тэлебачаньня выбілі з рук камеру і спрабавалі яе расцярушыць нагамі, пры гэтым аператару моцна пашкодзілі руку. Узьніклі праблемы і ў журналістаў ОРТ: зьбіты рэпарцёр і пабітая камэра. Арыштаваных звозілі ў яшчэ вольныя ад затрыманых міліцэйскія пастарункі, спартовыя залі войскаў МУС (Маякоўскага, Акрэсьціна).

Нягледзячы на паўсюдныя арышты, дэманстрантам удалося сфармаваць дзьве калёны, колькасьцю каля тысячы і паўтары тысячы чалавек, якія пачалі рухацца ў кірунку пл. Бангалор. На працягу руху яны былі двойчы атакаваныя войскамі спэц. прызначэньньня. Арыштавана каля 100 чалавек.

Тыя, хто не быў арыштаваны альбо разагнаны, правялі сьвяточны мітынг на пл. Бангалор. Агульная колькасьць удзельнікаў - каля 5 тысячаў. Арышты працягнуліся і пасьля мітынгу. Удзельнікаў афіцыйна дазволенага мерапрыемства зьбівалі палкамі і кідалі ва ўжо свабодныя спэцмашыны. Арыштавана каля 80 чалавек.

Агульна па Менску затрымана больш за 500 чалавек. Значную частку затрыманых адпусьцілі, тым каму не пашчасьлівіла (каля 120) прасядзелі усе выходныя за кратамі. Учора і сёньня распачаліся суды. **Працяг на ст. 2**

Дзень Волі на Беларусі

працяг

Сьвяткаваньне гадавіны БНР адбылося і ў іншых гарадох Беларусі. Мітынгі і шэсьці прайшлі ў Берасьці, Горадні, Віцебску, Магілёве, Гомелі, Бабруйску, Лідзе, Наваполацку, Дзятлаве, Бярозе, Сьвіслачы, Салігорску і іншых.

У Віцебску 25 сакавіка на Дзень Волі масавыя мерапрыемствы ладзіліся мясцовым аддзяленьнем Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі БНФ і Віцебскай гарадзкой радай БНФ "Адраджэньне". Першымі адзначаць 82-я ўгодкі з дня Абвяшчэньня Беларускай Народнай Рэспублікі распачалі сябры КХП. Імі былі замоўленыя шэсьце і мітынг у цэнтры горада. Акцыя была санкцыяваная, але гарадзкія ўлады скарацілі маршрут шэсьця. Частка ўдзельнікаў на чале з кіраўніком філіі партыі Уладзімерам Плешчынкам вырашыла не падпарадкоўвацца рашэньню ўладаў і рушыць па поўным маршруце. У хуткім часе былі затрыманыя 9 удзельнікаў, у ліку якіх усе арганізатары, а таксама журналіст газэты "Народная Воля" Валер Шчукін, што плянаваў зрабіць рэпартаж па сьвяткаваньню Дня Волі ў Віцебску. Застаўшыеся ўдзельнікі паступова разышліся. У другой палове дня прадстаўнікі віцебскага БНФ "Адраджэньне" пры падтрымцы БСДП "Народная Грамада", няўрадавых арганізацыяў гораду зладзілі мітынг у гонар абвяшчэньня незалежнасьці БНР. Сабралося каля 300 чалавек. Арганізатары мерапрыемства павіншавалі сабраных са сьвятам.

Падчас імпрэзы распаўсюджваліся незалежныя выданьні палітычных партыяў і НДА Віцебшчыны. Па заканчэньню імпрэзы дэмакратычна настроеная грамадзкасьць працягнула сьвяткаваньне Дня Волі ў адной з кавярняў горада.

У Наваполацку адбыўся пікет, а потым сьвяточны мітынг, прысьвечаныя чарговай гадавіне Беларускай Народнай Рэспублікі, арганізаваны групай грамадзянаў, якія належаць да розных дэмакратычных арганізацыяў. Папярэдне была праведзеная досыць добрая рэклямная кампанія, шмат людзей загадзя ведалі пра заплянаванае мерапрыемства. Акцыя прайшла дастаткова спакойна, калі ня ўлічваць таго, што міліцыянты, якія сачылі за пікетам і мітынгам, спрабавалі забараніць выкарыстоўваць нацыянальныя сьцягі й сьцягі БНФ, спасылаючыся на тое, што мерапрыемства было заяўленае не арганізацыямі, а групай грамадзянаў. Напярэдадні сьвята стала вядома, што ў Наваполацкім унівэрсітэце на 25 сакавіка раптоўна быў абвешчаны дзень завочніка.

Беларуская дыяспара адсьвяткавала 82-я ўгодкі абвяшчэньня Беларускай Народнай Рэспублікі ў Празе. Сюды прыехалі Васіль Быкаў і старшыня Рады БНР Івонка Сурвіла. Удзел у сьвяткаваньнях узялі таксама аб'яднаньне беларусаў Чэхіі "Скарына", прадстаўнікі беларускай апазыцыі і сябры чэскіх грамадзкіх арганізацыяў. З нагоды сьвята прайшлі сустрэчы з чэскімі палітыкамі, студэнтамі, тэлежурналістамі. Дарэчы, нядаўна ў чэскім сэнацкім камітэце па міжнародных справах прайшлі слуханьні па грамадзка-палітычнай сытуацыі ў Беларусі і стане правоў чалавека.

На працягу двух дзён пасьля сьвята ў судах Менску праходзілі працэсы над затрыманымі падчас Дня Волі, які праходзіў у горадзе 25 сакавіка. Асноўныя формы пакараньняў, які прымяняліся судовымі органамі, былі штрафы ад 20 да 50 тысячаў рублёў, таксама выносіліся папярэджаньні. Ня гледзячы на тое, што ў розных месах гораду была затрыманая вялікая колькасьць выпалковых людзей, апраўдальныя прысуды агалошваюцца вельмі рэдка. Нагадаем, у той дзень міліцыяй было затрымана больш за 500 чалавек, што сталася своеасаблівым рэкордам. Больш за палову затрыманых былі адпушчаныя ўжо праз некалькі гадзінаў, яны папярэдне былі зьнятыя на відэастужку, перапісаныя іх дадзеныя. Больш за сто чалавек утрымліваліся ўсе выходныя ў сьпецпрыёмніку-разьмеркавальніку на Акрэсьціна, у панядзелак амаль усе былі адпушчаныя да судовага паседжаньня. Пацярпелыя сьцьвярджаюць, некаторыя атрыманыя, якія адмаўляліся ад паслугаў адвакатаў, былі пакінутыя пад арыштам непасрэдна да судовага паседжаньня. Адміністратыўныя працэсы працягнуцца да 10 красавіка. Цікавы факт: да назіральніка БХК зьвярнуўся супрацоўнік міліцыі, які расплавёў, што кіраўніцтва прымушала яго выступаць у судзе ў якасьці ілжэсьведкі па 10 справах. Міліцыянт адмовіўся.

Вельмі жорсткія прысуды ў параўнаньні зь Менскам былі вынесеныя віцебскімі судамі ў дачыненьні да затрыманых удзельнікаў масавай акцыі, што прайшла ў горадзе 25 сакавіка.

На здымку: Менск, 25 сакавіка

Па дзесяць сутак адміністрацыйнага арышту атрымалі старшыня Віцебскай рады Кансэрватыўна-хрысьціянскай партыі БНФ Уладзімер Плешчанка і карэспандэнт газэты "Народная Воля" Валеры Шчукін, які прыехаў у Віцебск для асьвятленьня гарадзкіх падзеяў у сваёй газэце. На суткі былі засуджаныя яшчэ чатыры ўдзельнікі акцыі, заарганізаванай КХП-БНФ.

Беларуская асацыяцыя журналістаў апублікавала сьпіс прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі, каторыя патрапілі ў міліцыю 25 сакавіка падчас правядзеньня ворганамі ўнутраных справаў масавых затрыманьняў. Па зьвестках асацыяцыі, усяго ў гэты дзень было затрымана 34 журналістаў, відэааператараў, фотакарэспандэнтаў, пятнаццаць зь іх супрацоўнічаюць з замежнымі мас-медыя (Associated Press, ІТАР-ТАСС, першая праграма Польскага тэлебачаньня, НТВ, ОРТ, ТВЦ, радыё "Свабода"). Сярод затрыманых былі зафіксаваныя і прадсатаўнікі дзяржаўных выданьняў, у прыватнасьці Валер Каліноўскі ("Зьвязда"). Былі праблемы зь міліцыяй і ў здымачнай групы АТН, ім дапамагло ўмяшальніцтва прадстаўнікоў менгарвыканкаму. Апошнім, трыццаць пятым, у сьпісе названы Валер Шчукін ("Народная Воля"), які патрапіў у міліцыю ў Віцебску падчас аналягічнай акцыі пратэсту.

У сувязі з дзеяньнямі ўладных структраў, якія груба парушаюць Канстытуцыю Беларусі, міжнародныя пагадненьні, якія падпісвала нашая краіна, Беларуская асацыяцыя журналістаў выступіла з заявай, у якой патрабуе правесьці расьсьледваньне інцыдэнту, што адбыўся 25 сакавіка падчас Дню Волі. Дарэчы, паводле рашэньня Мінгарсавету 175 ад 17.06.1998 году ГУУС Мінгарвыканкаму абавязанае забясьпечваць умовы для беспярашкоднага выкананьня журналістамі іх прафесійных абавязкаў падчас грамадзка-палітычных мерапрыемстваў. Асацыяцыя патрабуе пакараць вінаватых, а таксама публічна перапрасіць перад ацярпелымі за незаконныя дзеяньні прадстаўнікоў уладных структураў. У выпадку невыкананьня вышэйпералічаных умоваў БАЖ будзе заклікаць журналістаў байкатаваць асьвятленьне дзейнасьці МУС у СМІ.

На нядаўняй прэс-канфэрэнцыі, што адбылася ў менскім гарвыканкаме, новы сталічны мэр Міхаіл Паўлаў заявіў, што дзеяньні міліцыі ў дачыненьні да журналістаў зьяўляюцца абуральным фактам. Старшыня гарвыканкаму заверыў прысутных, што гарадзкія ўлады дзейнічалі ў межах сваёй кампэтэнцыі, вызначаючы толькі час і месца правядзеньня акцыі апазыцыі, а адказнасьць за ўвод унутраных войскаў у Менск і за недапушчальныя дзеяньні сілаў міліцыі цалкам палягае на высокіх чынах з МУС. раксама Паўлаў нагадаў, што быў зацьверджаны на пасадзе старшыні гарвыканкаму толькі на днях, таму да падзеяў 25 сакавіка прамога дачыненьня мець ня мог.

Паводле BARC-ID List

25-ое. Впечатления участника

Мы вышли (с женой) на станции "Площадь Победы" -- одну станцию не доезжая до пл.Якуба Коласа, где должна была быть демонстрация. Я как чувствовал, что или станция будет закрыта, или будет "хапун" в переходе. Так и случилось.

Возле пл.Победы находится штаб-квартира БНФ -- думал, может чем помочь надо будет. Но не тут-то было. По дороге мы встретили друзей. Они сказали, что Управа окружена ментами, и что туда лучше не ходить. Я им сказал, что все-таки пройдусь спокойно -- гляну, что к чему. В окне Управы мы увидели одного из сотрудников -- Витька Мухина. Я ему махнул в знак приветствия, а он знаками показал, что бы к дверям мы даже не пробовали подходить. С одной стороны от входа стояли два ментовских грузовика, а с другой -- два "газика". Было полно ментов.

Недалеко от входа в Управу находятся ворота Академии Милиции. Когда мы туда подходили, из подъехавшего "газика" разгружали арестованных молодых людей.

Мы с женой спокойно родефилировали около ментов, делая вид, что мы просто гуляем. Решили по боковой улице пройти к пл.Я.Коласа. На улицах было полно усиленных патрулей (по 3-4 мента или солдата ВВ с собакой). На подходах к площади стояло оцепление -- никого не пускали. Дворами мы вышли на соседний пр-т Скорины. Там с одной стороны тоже стояло цепление около площади, а перейдя улицу, можно было относительно свободно пройти к зданию филармонии на площади, где стояло много народу и слышались грозные предупреждения из "матюгальников": "Граждане! Митинг разрешен на площади Бангалор. Через несколько минут будут приняты меры к рассредоточению и задержанию нарушителей действующего законодательства о проведении массовых акций. Всех граждан и журналистов, не принимающих участия в несанкционированной акции, убедительная просьба отойти от участников". С одной стороны площади стояли два БТРа и несколько пожарных машинс брандсбойтами.

Мы перешли улицу и направились к филармонии. Непосредственно перед площадкой перед зданием стояло оцепление. Внутри и вокруг него ходили люди. Я сказал жене, что если начнется разгон, то лучше убегать в офис ЗБС (Объединение беларуских студентов), который находится неподалеку, но для этого надо перебраться на ту сторону оцепления. Она предложила обойти здание филармонии.

Когда мы обходили здание и проходили мимо очередного "газика", то увидели, как со стороны площади бежали человека 3-4. За ними гнались "космонавты". Из газика выскочил подполковник и скомандовал нам "стоять". Мы подчинились. Из того же "газика" наперерез бегущим бросились еще два "космонавта". Они повалили ребят и стали их бить дубинками. Мы с женой прошли мимо.

Подошли к филармонии с другой стороны и стали прогуливаться взад-вперед вдоль площади. На площадке перед филармонией менты время от времени скручивали кого-то из участников и вели к машинам. Народ скандировал "Ганьба!" (позор) и "Фашисты!".

Через некоторое время толпу стали оттеснять вдоль площади в сторону выезда из города (туда же надо было идти на пл.Бангалор). Тех, кто пытался вытащить флаги или даже бел-красно-белые ленточки, небольшие группы ментов по три-четыре человека арестовывали. Я видел, как скрутили одного из лидеров Консервативно-христианской партии (Пазняка) Юрася Беленького. Его нагнули вниз головой и повели к машине.

По мере отдаления от площади народ понемногу смелел. Начали появляться флаги. Люди скандировали "Жыве Беларусь!", "Радзіма! Свабода! Далоу Луку-урода!" и др. Народ двигался по тротуару. Нас было около 2-3 тысяч. Потом постепенно стали присоединяться другие люди. В итоге в колонне было до 5 тысяч человек. На одном из светофоров мы перешли на другую сторону, соблюдая правила дорожного движения.

Працяг на ст. 4

25-ое. Впечатления участника

працяг

Около следующей станции метро ("Академия наук") напротив кинотеатра "Октябрь" стояли несколько грузовиков со спецназом. Слава Богу, они были на другой стороне проспекта. Народ растерялся и не знал, что делать. Тут я сориентировался, что у колонны нет лидера, и она движется сама по себе. Я выбежал вперед и прокричал, чтобы все двигались в сторону площади Бангалор по проспекту Скорины, а потом повернули на улицу Сурганова. Это было правильное решение -- тех, кто дворами перешел на соседнюю улицу Якуба Коласа, как оказалось позже, задержали и рассеяли. Было много арестованных.

По тротуару мы двинулись в казанном направлении. Нам никто не мешал. Лишь один раз проехала ментовская машина и потребовала у тех, кто вышел на проезжую часть, вернуться на тротуар.

Во время движения журналисты мне рассказали, что практически все руководство арестовано, задержаны также съемочные группы российских телекомпаний (как оказалось позже, задерживали все съемочные группы, попались даже представители БТ, но их быстро отпустили). Один из участников предложил свой сотовый телефон для связи со штаб-квартирой. Я воспользовался. Там мне сказали практически то же самое, а еще добавили, что штаб-квартира по-прежнему окружена милицией. Там находятся также депутаты польского Сейма, которых не выпускают. Новых сведений о руководстве не поступало. Я попросил дежурного по Управе найти по мобильному телефону Винцука Вячорку, и сказать, что мы движемся к пл.Банголор, и чтобы туда прислали хоть кого-то из руководителей. Иначе митинг придется проводить мне и Наталье Маковик (из "Молодого Фронта").

Ближе к площади Банголор к нам присоединился председатель "Молодого Фронта" Павел Северинец. Стало легче: и координировать движение, когда много людей, лучше, и язык у него, на случай, если всех лидеров взяли, лучше подвешен, чем у меня.

В общем, без особых приключений мы дошли до а/с Кульман, где был разрешен митинг. Это километрах в 5-6 от пл.Я.Коласа. К счастью, туда уже дошла колонна во главе с Вячоркой и Сивчиком, и они проводили митинг. Нас очень радостно встретили.

Irex/PRO Media

Тот самый тягач-водомёт...

Как оказалось, на другой стороне площади Я.Коласа, была вторая большая группа демонстрантов, где находились Винцук Вячорка и Вячеслав Сивчик из БНФ, Микола Статкевич из Белорусской социал-демократической партии "Народная Грамада" и Павел Добровольский из Объединенной гражданской партии. Они рассчитывали пройти мимо Комаровского рынка, где продолжается конфликт торговцев и администрации, и, присоединив предпринимателей, дойти до пл.Банголор. Но там их ждали подразделения спецназа. Тем не менее, части колонны удалось прорваться, и они более коротким маршрутом дошли до Банголор.

Во время митинга поступили сообщения о задержании дипломатов из миссии ОБСЕ, нескольких депутатов польского Сейма (которые также пользуются дипломатическим иммунитетом) и съемочных групп телекомпаний. У депутатов Сейма забрали документы, в том числе письмо от лидера правой фракции парламента Марьяна Кшаклевского к участникам демонстрации. Всего же, по информации Вячеслава Сивчика, на тот момент имелись списки более чем 200 арестованных.

В конце митинга к нам подошли знакомые, сказали, что у них есть машина, и они собираются к нам в гости. В общем, уехали мы с шиком и без приключений.

Когда мы ехали через центр города, то могли наблюдать, что на всех центральных улицах ходят усиленные патрули с собаками. В районе администрации президента стояли грузовики со спецназом и БТРы. А на площади Независимости, куда первоначально организаторы планировали повести демонстрацию, стоял огромный ракетный тягач, переоборудованный под водомет.

PS: По уточнённым данным, колонну, где был я, во время движения всё же спецназ атаковал сзади, два раза.

Юрась Зянковіч

Нізка навінаў

У мінулым нумары мы пісалі пра затрыманне Юрася Землякова, які абвінавачваецца ў т. зв. "графіці". Суд быў прызначаны на 29 сакавіка на 9 гадзінаў раніцы.

Юрась, ягоны бацька, адвакат, сябры, прадстаўнікі грамадскіх арганізацыяў прыбылі за 10-15 хвілін да тэрміна. Але мы вымушаныя былі прачакаць каля 45 хвілін, пакуль вызваліцца суддзя. Нарэшце, нас запрасілі ў залу паседжання.

Аднак, не паспелі ўсе зайсці, як суддзя паведаміла, што, нібыта, зала занадта маленькая, каб размясціліся ўсе (хаця вольных фатэляў там было амаль ўдвая больш, чым людзей) і папрасіла застацца толькі тых, хто непасрэдна ўдзельнічае ў справе (хлапец, ягоны бацька і адвакат). Пасля нядоўгіх спрэчак суд вырашылі перанесці на 11 красавіка. **Ул. кар.**

30 настаўнікаў Сольскай і Крэўскай сярэдніх школаў Смаргонскага раёну падалі заявы на выхад з афіцыйнага прафсаюзу. ракая своеасаблівая форма пратэсту была зьвязаная з затрымкай выплаты заробкаў, апошнюю зарплату настаўнікі атрымалі за студзень.

Паводле вынікаў апытаньня віцебскіх сацыёлагаў, якое праводзілася сярод навучэнцаў гарадзкіх вучэбных

устанoваў, у маладых людзей вельмі нізкі працэнт даверу да мясцовых праваахоўных ворганаў. На пытаньне, што юнакі і дзяўчаты маюць рабіць у выпадку ськіраванай супраць іх агрэсіі, дзьве трэці адказалі, што будуць зацят абараняцца, каля 25 працэнтаў прызналіся, што будуць уцякаць. Усяго 12% рэспандэнтаў узгадалі, што патрэбна зьвярнуцца за дапамогай да супрацоўнікаў міліцыі.

Адміністрацыя навапалацкага вытворчага аб'яднаньня "Нафтан" актывізавалася ў кірунку супрацьстаяньня зь мясцовай ячэйкай Свабоднага прафсаюзу Беларускага. Кіраўнікі розных узроўняў праз пагрозы пазбаўленьня прэміяў, ільготаў прымушаюць сяброў СПБ выходзіць з апальнага прафсаюзу. Некаторыя начальнікі цэхаў нават адкрыта заяўляюць, што не пацерпяць прысутнасьці прадстаўнікоў СПБ на тэрыторыі прадпрыемства, а актывісты Свабоднага прафсаюзу могуць вельмі хутка страціць працу. Лідары прафсаюзнай арганізацыі спрабуюць супрацьстаяць ціску кіраўнічага апарату - АБСЭ, амбасады заходніх краінаў ужо апавешчаныя з нагоды перасьледу прафарганізацыі і парушэньняў правоў працоўных на навапалацкім адпрыемстве. Як мы распавядалі ў мінулым нумары рассылкі, падобны канфлікт паміж незалежным прафсюзам і дырэктаратам разгортваецца на яшчэ адным навапалацкім прадпрыемстве, ВА "Палімір".

Настаўнікам Крычаўскага раёну заробкі не выплочваліся зь лютага. Напрыканцы сакавіка прадстаўнікі раённага адзьдзелу народнай адукацыі нават пачалі наведваць школы ды садкі, дзе ўгаворвалі выкладчыкаў не турбавацца. Аднак з боку педагогаў Крычаўшчыны на адрас адміністрацыі аддзелу адукацыі пайшлі шматлікія скаргі, гэтым самым настаўнікі дамагліся частковай выплаты заробкаў за люты. Калі грошы будуць выплачаны цалкам, застаецца здагадвацца.

Кансерватыўна-хрысьціянская партыя БНФ абвяшчае конкурс дзіцячага малюнка, прысьвечаны 650-м угодкам князя Вітаўта і 590-ай гадавіне ад перамогі пад Грунвальдам. Да ўдзелу запрашаюцца асобы да 17-ці год уключна. Да 15 чэрвеня прымаюцца конкурсныя работы ў Нацыянальна-культурнай камісіі КХП БНФ па адрэсе: пр-т Ф.Скарыны,д.133, кв.147, Менск 220114. Выстава лепшых твораў прымеркаваная да 14 ліпеня.

Адміністрацыя навапалацкага вытворчага аб'яднаньня "Палімір" апошнім часам пачала прадпрымаць актыўныя захады супраць Беларускага Незалежнага Прафсаюзу, які досыць актыўна дзейнічае на прадпрыемстве. Незалежнікаў абяцаюць пазбавіць многіх ільготаў, спасылаючыся, што гэта толькі для сяброў "сапраўднага" прафсаюзу. Старшыні мясцовай філііі прафсаюзу Васілю Главацкіх даводзілася ўжо неаднаразова публічна нагадваць прадстаўнікам адміністрацыі, што па законе ільготы распаўсюджваюцца на ўвесь працоўны калектыў незалежна ад прыналежнасьці да прафсаюзнай арганізацыі. Нядаўна пачалася новая хваля наступу на незалежнікаў. Зараз з кожным сябрам незалежнага прафсаюзу персанальна размаўляе па некалькі прадстаўнікоў кіраўніцтва заводу. Васілю Главацкіх непасрэдны начальнік непразрыста намякну, што сябраў незалежнага прафсаюзу могуць нават звальняць. На пытаньне "за што?" адказ быў даволі арыгінальны: за спазьненьне на працу ці ранейшы сыход зь яе.

Barc-ID List

Дзень Волі 2000 -- дзень нашай Волі!

Irex/PRO Media "Касманаўт"

25 сакавіка 2000 года Дзень Волі святкаваўся ў самых буйных гарадах Беларусі.

Акцыі, прысвечаныя ўгодкам утварэння Беларускай Народнай Рэспублікі, былі разнастайнымі: ад святочных пікетаў, шэсцяў да вялікіх мітынгаў, канцэртаў. Асабліва вылучаліся Віцебск і Менск. З Менскам усё ясна: сталіца. Як усе ведаюць, звычайна рэвалюцыі пачынаюцца са сталіцы. Таму, напэўна, улады жорстка і мэтанакіравана знішчаюць, выкараняюць усе намаганні і спробы прыйсці да нацыянальнай дэмакратыі актыўней за ўсё ў Менску. Рэжым ужо які раз скардзіцца на апазіцыю: і такія, маўляў, і сякія, дэмакратыю ім падавай, незадаволены прэзідэнтам...

Асаблівае незадавальненне ў нашага першага прэзідэнта выклікае тое, што, нібыта, апазіцыя "карцінкі" стварае, грошы Захаду адпрацоўвае. На Марш Свабоды II Лукашэнка быў так засмучаны (сутычак і боек не было), што, напэўна, вырашыў "адыгрaцца" на Дне Волі. Сапраўды, карцінка артымалася... Але атрымалася не дзея, а нават цэлы фарс.

Глядзіце самі. Перад Днём Волі Лукашэнка з'язджае ў Аб'яднаныя Арабскія Эміраты (прычым, не па афіцыйным запрашэнні). 25-га сакавіка ўсё Міністэрства Унутраных Спраў выйшла на нейкае паляванне. Ахвярамі былі простыя людзі, дэмакраты, нацыяналісты, прадпрымальнікі, працоўныя, усе, хто апынуўся на плошчы Якуба Коласа раніцай. Асаблівым попытам сярод "касманаўтаў" (міліцыянты мелі на галавах шлемы з пластыку і шкла) карысталіся журналісты і прадстаўнікі іншых краін, замежных арганізацый. Так былі схопленыя журналісты НТВ, ОРТ, РТР, France Press. Не грэбавалі нават сваімі, беларускімі рэпарцёрамі. Усіх везлі ў пастарунак -- "астыць", як казалі міліцыянты.

Чым жа на фоне Менскіх, амаль што вайсковых зачыстак з БТРамі і вадамётам змог вылучыцца Віцебск?

У нашым горадзе павінны былі адбыцца дзве акцыі. КХП БНФ у 12 гадзін намецшла шэсце па вуліцы Суворава і мітынг у скверы каля помніка Леніну. Так было запісана ў дазволе Гарвыканкама. Але ж прадстаўнікі КХП БНФ вельмі хацелі сустрэцца каля бібліятэкі імя Леніна, каб адтуль пачаць свой марш. Так было напісана і ў запрашэннях на Дзень Волі.

Апоўдні КХП БНФ і яе аднадумцы пачалі збірацца каля ратушы, каб прайсціся на вуліцу Суворава і правесці мітынг. А некалькі прадстаўнікоў арганізацый сталі каля абласной бібліятэкі, каб пачакаць, сустрэць тых людзей, якія няправільна былі інфармаваныя пра акцыю святкавання.

Працяг на ст. 6

Дзень Волі 2000 -- дзень нашай Волі!
працяг

У некаторых, канешне ж, былі сцягі і плакаты. Яны былі спакаваныя і скручаныя -- усё па законе.
Праз некаторы час з'явіўся бойкі афіцэр вышэйшага састава з "памочнікамі" -- вялікай колькасцю міліцыянтаў. Відаць, не спадабаліся яму апазіцыянеры, што спачатку Раман Салаўян са сцягам, а потым і астатнія былі запінуты ў машыны і адвезены ў пастарунак. Цікавы той факт, што сам В. Шчукін прыехаў у наш горад на святкаванне і апынуўся ў роднай міліцыі. Можа, з-за яго аднаго і затрымалі некаторых апазіцыянераў з КХП БНФ? Хто яго ведае? Але прысудзілі В. Шчукіну дзесяць сутак за несанкцыянаванае шэсце. Кажуць, што ў яго, нібыта, знайшлі тысячу даляраў.

Чалавек, добранасычаны афіцыйнай прапагандай, зараз жа ўцяміць, што гэты заўзяты апазіцыянер вёз грошы ў Віцебск "наймітам Захаду" за Марш Свабоды II ці за Дзень Волі. Калі гэта так, то дзе ж мая доля? Я ўжо каторы год прымаю ўдзел у розных мітынгах, шэсцях, а ні капейкі ці цэнта так і не атрымаў...

Так гэта ці не, толькі спачатку Шчукіну ніяк не маглі вынесці вердыкт. Р. Салаўяну прысудзілі пяць сутак арышту, Ул. Плешчанку -- дзесяць сутак, а што рабіць з Шчукіным, напэўна, не ведалі. Бо ён з'яўляецца журналістам газеты "Народная Воля", выконваў свае абавязкі, а яго арыштавалі. Ці доўга думалі, як зрабіць "карцінку" для рэспубліканскіх чыноўнікаў, апраўдваючыся за свой мясцовы лібералізм.

Нягледзячы на гэтае не вельмі прыемнае здарэнне, другая акцыя ўдалася.

А 15:00 у тым да скверыку ля плошчы Леніна адбыўся шасцідзесяціхвілінны мітынг. На свята прыйшлі прадстаўнікі розных арганізацый, проста тыя людзі, у якіх жыве дух гонару за незалежнасць нашай Беларусі, яе гісторыю. Цікава было наглядаць за рэакцыяй мінакоў і тых, хто чакаў на прыпынку транспарту. Яны падыходзілі бліжэй да выступаючых, слухалі, бралі газеты. Я веру, што праз нейкі час на святкаванне Дня Волі выйдзе ўсё насельніцтва Беларусі.

Юрась Землякоў,
спецыяльна для "Верас"

Попробуй без Языка

Рецепт Самого Дорогого Деликатеса в Мире

Очень вас прошу, когда-нибудь сделайте это. Встаньте перед зеркалом (ноги на ширине плеч) и высуньте язык, да побольше. Вываливайте, не стесняйтесь! Внимательно присмотритесь: какой же он свежий, багровый, с пупырышками... А теперь попробуйте-ка сказать что-небудь, держа его, родного, на весу. По Тургеневу как-то получается: в смысле: не "великий и могучий": а какое-то му-му. Нет, такой язык нам не нужен!

Вообще-то разговаривать без языка просто. Надо только иметь желание, и вполне можно будет обойтись без этого красного гада. Мы же все-таки беларусы. И наша мова, о которой пойдет речь, рождается вовсе не в ротовой полости, среди размножающихся кислотных бактерий, а в глубинах мозга, где таится генетика рода и заключается секрет вашей собственной психической гармонии и полноценности.

Личный Опыт

В школе я своей родной бел. мовы, как и полагается, брезгливо сторонился: угораздило, понимаешь, иметь за душой нечто глубоко попахивающее деревенским огородом. Соответственно, выражаться по-беларуски считалось пристойным только где-нибудь в кабинете бел. лит. Для кого-то озарением в этой тьме была книга, кто-то начал "поговаривать" под влиянием друга, Некоторые из тех, кого я знаю, перешли на мову после референдема-95 или многотысячных манифестаций весны-96. Для меня - вдруг, неожиданно, будто из-за угла - появился Быков. Я впервые наткнулся в школьном чебнике на прозу, которая пульсировала точь-в-точь в такт реальной жизни, моего понимания вещей - мерно, спокойно, как сердце. Я начал потихоньку почитывать по-беларуски, где-то разочаровываясь, где-то восхищаясь, но пробирался наощупь все увереннее и увереннее.

В университете я столкнулся с еще одним феноменом. Блестящие люди, отличные преподаватели, элита - разговаривали по-беларуски. А некоторые делали это так виртуозно, что просто захватывало дух. Да что я говорю: сами послушайте Вечерку или Дзицевич - буквально потекут слюнки. Все это вызывало острую зависть и досадный комплекс, уже не провинциальный, а национальный. С этого времени я старался в любой торжественной, значимой обстановке - конференциях, семинарах и даже на Дне рождения выступать или общаться по-беларуски. Однако все еще не рисковал нарываться в магазинах - после того, как одна продавщица, поперхнувшись, переспросила: "Какой-какой кубочек? Горбатый?!." В общем, повсеместное могущество русского все еще не подвергалось сомнениям.

Третьим и решающим ударом была тарашкевица в "Нашай Ніве" и фронтовских кругах. Европейское звучание, грациозные полутона и нюансы, исключительная пронзительность знаменитых мягких знаков, которая едва-едва проглядывает в русском, а по-польски уже неисправимо шипит,- поражали наповал. Беларуская мова зазвучала мощно, уверенно и мелодично, эти звуки, небесно акающие, дзеканьне и цеканье возникали в образах, играя, переливаясь, и весь строй речи получал какую-то щемящую прозрачность, которую невозможно передать по-русски. Это было потрясающе.Даже сегодня я не могу определить какой из двух языков все-таки богаче, лучше, великолепнее. А вот какой ближе, теплее, роднее - знаю точно.

Именно поэтому сейчас, мне просто приятно изъясняться на холодном, блестящем чужом языке, которым я владею как ювелирными обрякушками. А когда говорю по-беларуски - с одухотворенной дрожью звучит все мое существо. Это святое.

Итак, ясным снежным днем 20 ноября 1994 г. я поинтересовался у сокурсников и соседей по общажной комнате, не будут ли они против, вежливо попросил прощения у родителей - и, как ни в чем ни бывало, пачаў размаўляць.

Что Будет

Нам всем следует твердо понять: через 12-15 лет беларускай мовай будет пользоваться практически вся наша элита, культура, пол-науки и часть экономики. Это неизбежно. На бытовом уровне беларускость будет год от года все активнее отвоевывать позицию за позицией, человека за человеком. Об этом можно судить хотя бы по тому, что сегодня количественно ничтожная часть беларуского общества, разговаривающая на беларускай, играет огромную, а кое-где и определяющюю роль в общественной жизни. Лидеры нации, самые мощные и активные деятели, представьте себе, беларускоязычны. Уже сейчас носители беларускай куда более активны, даже агрессивны в информационной сфере, они молоды и напористы в отличие от пассивного и пожилого русскоязычного "подавляющего большинства". Вы вспомните: всего 10 лет назад таких была горстка далеких от народа революционеров. Сейчас - десятки тысяч, преимущественно студентов и школьников.

Мова стала моральным идеалом и жизненной позицией. Рано или поздно этот императив станет основой государственной политики.Причем методы беларусизации, так пугавшие обывателей в начале 90-х, станут, по-видимому, уже иными. Не разнарядка, патетические заклинания и дминистративное давление, а активная, зрелищная популяризация, разнообразие и качество информации, европейский стандарт, реформа системы образования и развитие неправительственной сферы.На этот раз заставлять никто никого не будет. Есть такое понятие, как как личное дело каждого. Это ваше дело, вашей совести, собственной внутренней гармонии и генетического чувства. К этому каждый должен прийти сам. Или, другими словами, прийти в себя. Сдается: что и наша с вами любимая газета "Имя" сегодня имеющая лишь легкий беларуский акцент, лет эдак через 7-8 вооружится принципом: "Имидж- ничто. Мова - усё!"

С древности наша земля была Империей Культуры. Это родина величайших гениев литературы и искусства, музыки, науки и просвещения. Беларусь в перспективе - духовный, информационный и технологический центр Восточной Европы. Мы с вами должны почувствовать ту огромную ответственность, которая лежит на плечах сегодняшнего поколения молодых, на теперешней оппозиции,- ответственность за реализацию нашей Национальной идеи.

Как Это Делается

Для начала осмотритесь вокруг. Выделите в сфере вашей жизнедеятельности тех людей, те книги и реальные дела, которые могут вам помочь. Устроиться более ёмко, основательно среди всевозможных личных интересов, среди друзей и целей в жизни, скоординироваться в мире прежних ценностей - это значит сделать полдела. Этим вы приучите свои желания, увлечения и даже вредные привычки работать в принципиально беларуской конструкции.

Один мой приятель не мог сесть поесть без хоть какой-либо газеты - так вот, я постоянно подсовывал ему в столовой то "Свабоду", то "Нашу Ніву", и в конце концов начал встречать его по редакциям и библиотекам за беларускими переводами литературных нобелей.

Начинать следует с проговаривания про себя или вслух своих мыслей, задач и планов, ёще лучше -самостоятельных переводов песенок и сложных выражений. Сосредотачивайтесь на тех беларуских словах и сочетаниях, которые звучат и воспринимаются более выразительно, впечатляюще, чем русские аналоги.

Прочувствуйте, насколько "крок разам" лучше "шага вместе", а "рух" неизмеримо более ёмок, чем пресловутое "движение". Вместе с тем умейте признавать, что кое-где мова объективно уступает. Огромное значение имеет молитва. Всё-таки Бог есть и, поверьте, Ему приятнее слушать вас именно по беларуски.Отличный способ проверить свою готовность - спор. Лучше с умным русскоязычным собеседником. К примеру, спонтанная стычка: язык, на котором следует разговаривать это классика переходного периода. Если вам удаётся хоть в чём-то убедить оппонента или впечатлить зрителей - считайте, что победа близка. Вообще же стоит основательно продумать свою защиту и нападение в вопросах беларускости. Это обязательно пригодится и к тому же истематизирует процесс вашей личной трансформации.Через несколько месяцев после того, как вы начали, у вас появляется мощный союзник.

Глубинные генетические коды обоих полушарий мозга включаются в подсознательную борьбу за вашу беларускую. С этого момента процесс пойдёт вдвое быстрее. Вкус к родному маўленьню становится всё более ощутимым, пространственным, появляются всё новые вкусы и оттенки; русский язык, чувствуется, приелся. В этот период в трансе, гипнозе или, попроще, во сне вы можете думать и разговаривать по-беларуски.

Естественно, останавливаться на достигнутом не стоит, успех требует дальнейшего развития. Если в этот период вовсе не упражняться в русском - не исключено, что начнёте разговаривать совсем как прибалты, с некоторой запинкой, припоминая штампы.Это аксиома: язык мой - враг мой. На мове, прежде чем сказать, секунду подумаешь. И эта секунда очень часто спасает от много чего лишнего.

Преодоление

Имейте в виду: с первых же шагов вам придётся столкнуться с весьма сильным внутренним сопротивлением. Всё начинается с непосредственного старта вотношениях с родными, одноклассниками и даже, страшно сказать, любимой девушкой. Примерно 7-10 дней вы испытываете одну и ту же неприятную, неудобную стыдливость. Выговаривание привычных слов превращается в театральную пытку. Не отступайте. Этот барьер каждый раз берётся с ходу. Ваша мова в 95% случаев вызывает положительную ответную реакцию. Это им становится стыдно, и большинство немедленно поддерживает ваш почин: "Ты знаешь, это здорово. Я б и сам, да вот всё как-то по-русски... А ты молодец. Давай. "Вот и давайте. В этом ваше психологическое превосходство. Вы сразу выделяетесь из толпы, подымаетесь над ней. Вы с первых слов производите впечатление интеллигентного, культурного, порядочного человека и заставляете окружающих по-иному, гораздо более уважительно, относится к себе. Каждый второй скажет вам об этом, каждый третий попытается размаўляць с вами по-беларуски. Словом, вы употребляете мову, а мова изменяет вас. Мова - это романтика, это то, во что хочется верить. А! Кстати, специально для любимой девушки: такие интимные словечки, как "зайка", "милая", "любушка", в беларускай также имеют место, а ёще есть и "каханачка", "ласачка", "зорачка", "таечка", "дзяўчынка мая", "ясачка", "красуня", "прыгажунечка" и тьма прочих, не менее нежных. У всех серьёзных, с кем я общался на эту тему, беларуская любовная речь пользуется репутацией более тёплой, чувственной и трогательной. В общем, как резюмировал один мой знакомый компьютерщик, "возбуждает".На этом этапе вам необходимо постоянное чтение, более-менее методичное живое общение, беларуская музыка и, желательно, аутотренинг.

Працяг на ст. 8

Попробуй без Языка
працяг

Из книг это, конечно, Василь Быков, Алесь Адамович, Максим Горецкий, Владимир Орлов - для тех, кто читает неторопливо, смакуя, философствуя. Владимир Короткевич, Максим Богданович и прекрасная беларуская поэзия - для людей эмоциональных, читащюх запоем, в порыве настроения или вдохновения. Музыка - беларуский рок ("Мясцовы час", "NRM", "Уліс"), фольк-рок ("Песьняры", "Песьнярок", "Камэлот"), фольк-техно ("Палац", "Крыві"), блюз-рок ("Крама", "Новае Неба"), барды (Шалкевич, Соколов-Воюш, Данчик,Мельников), дискотека ("Made in Belarus"; Ален, "Грунвальд", "Каня") и, конечно, "Народны альбом". Во всяком случае, это будет куда полезнее постоянного просмотра чёрного ящика с хронически резонирующим БТ и рекламным заиканием на российских телеканалах.

Вторая напасть - прогрессивная трасянка. Дьявольская штуковина. В быстрых разговорах, суете и сложных ситуациях возникает такое мгновенное подленькое желаньице выговариваться на двух языках сразу. Хищнический позыв - урвать, как кажется, самое лучшее, сочное и оттуда, и отсюда. Получается что-то вроде деревенского акцента, но с чудовищными цитатами.

Аж до нервного смеха, до самых заумных извращений. Например, хочется с наслаждением передразнивать Президента. Барьер с виду пустяковый, однако он коварнее первого. Идея синтеза родственных языков навязчива, хотя и естественна, вроде гомосексуализма. Чтобы справиться, придётся постоянно следить за чистотой речи и подтягиваться в присутствии авторитетов и спецов - тех, кому вы подражаете или хотите понравиться. Наконец, барьер третий, великий и ужасный. Русская литература, кино, искусство, сам Русский Язык собственной персоной. Тут дело обстоит серьёзно. Чувство превосходства русского действительно способно повергнуть в панику. Не отчаивайтесь. Надо усвоить несколько основных вещей:

- Русская литература, музыка, искусство действительно великие, и не в последнюю очередь благодаря беларусам (от Грибоедова, Достоевского, Бунина, до Твардовского, Грина, Высоцкого, от Глинки и Стравинского до Шостаковича). В общем, это не вредно. Вредно думать, что ничего более великого и духовного человеческая цивилизация не создала.- Ближе, дороже, понятнее своего собственного ничего быть не может. Вот эта земля, которую видно из вашего окна, и есть ваша Родина. Вероятно, это придёт с годами, но чем раньше вы поймёте, тем лучше.

- Русский язык, на самом деле великолепно разработанный и освоенный, уже сто раз пережеван. Впечатление такое, что его развитие практически завершилось. Дальше некуда. Без притока живительной силы остаётся разлагаться на жаргоны, матерщину, канцелярщину, разрушаться в агрессивной среде иностранщины. Жизненное ространство русского, в отличие, например, от английского, стремительно окращается. А вот беларуская мова, к тому же освеженная тарашкевицей, имеющая громадный внутренний и внешний потенциал, даёт свободу творчества для формирования языка куда более современного и совершенного. Уже сегодня - с компьютерной скоростью, с помощью новейших информационных технологий, с бурным прогрессом психологического и генетического знания.

- В конце концов, наши духовные ориентиры находятся в европейской культуре, к которой Беларуси суждено вернуться. Немецкая, французская, английская, итальянская, польская, испанская, чешская культуры пока ещё массово недоступны для нас - и именно их постижение, освоение, осмысление есть магистральный путь в единую Европу Отечеств.

Ну вот, теперь можно и приступать. Вспомните, что сегодня за дата, посмотрите на часы. Это для истории. И обратитесь к соседу (брату, маме, жене) с дословным переводом Глеба Жеглова,- для убедительности прищёлкнув пальцами и приняв подобающее выражение лица:

- А цяпер - гарбаты!
- ...?
- Я сказаў, гарбаты!

Павел Северинец (перевод автора)

Слоўнічак

Аднойчы патрапіў я ў Інтэрнэце на цікавы сайт: belnac.webjump.com. Там можна знайсці нямала карыснай і забаўляльнай інфармацыі, трохі літаратуры, вершы, цікавыя спасылкі на беларускія сеткавыя рэсурсы... Карацей, раю вам яго наведаць, а пакуль пачытайце адзін з матэрыялаў, што прадстаўлены на ім. Гэтая параўнальная таблічка будзе карысная тым, хто пачынае цікавіцца беларускай мовай, але пакуль толькі на аматарскім узроўні.

Расейскае	*Беларускае*
Бог на помощь!	**Памажы Божа!**
Большое дело!	**Вялікае свята!**
Броситься бежать	**Пусьціцца ўцёкі**
В этом году, в текущем году	**Сёлета**
В прошлом году	**Летась**
В шутку	**На сьмех**
Войти в расположение	**Убіцца ў ласку**
Впялить глаза	**Узорыцца**
Пожалуйста	**Калі ласка**
Приносить пользу	**Даваць карысць**
Сделать одолжение	**Зрабіць ласку**
Снискать расположение	**Убіцца ў ласку**
Совершенно ничего	**Анічога**
Спокойной ночи!	**Дабранач!**
Утолить жажду	**Прагнаць смагу**
Чёрт возьми!	**1) Чорт яго бяры! 2) Каб яго чорт! 3) Каб яго немач!**
Что касается...	**Што да...**

Па Інтэрнэце вандраваў
Яраслаў Манцэвіч

Адзін дзядзька зайшоў у суседнюю хату.
- Здароў, Ганна!
- І ты здароў,- кажа кабета.
- Антон у хаце?
- У хаце.
- То пакліч яго.
- Не магу. Памёр ён.
- То ён і ў грыбы са мною ня пойдзе?

Казаў адзін дзядзька, што, каб кілбаса мела крылы, то не было б тады пякнейшае птушкі на сьвеце.

Прапануецца назва будучае адзінае дзяржавы Расія-Беларусь-Югаславія: "Аб'яднаныя Славянскія Выміраты"

Мы крочым у рынкавы сацыялізм роўнымі радаміі, а ўсе размовы ў страю забаронены... *(С) "Вераб'іны тачок"*

Яраслаў Манцэвіч — Бюлетэнь **"ВЕРАС"** — Андрэй Парфёнаў
gazeta@veras.f2s.com; Віцебск, 210032, а/с 29-А
Заснавальнік: Віцебская суполка моладзі "Верас" (vsm@veras.f2s.com). *Падтрымка:* USIS
Выдавец: Віцебскі цэнтар моладзевых ініцыятываў "Контур" . *Друк:* ВА Фонда імя Л. Сапегі
Наклад 250. На правах рукапісу. Дзеля ўнутранага карыстання. **Распаўсюджваецца бясплатна.**